

sága nem fogadta el. — A darab könyv-
alakban jelent meg és 1879. dec. havá-
ban 8000 példányban kelt el.

Acsádi Ilona, színésznő, sz. 1866. febr.
20. *Máramarosszigeten*. Színpadra lépett
1889-ben.

Acsádi Szeréna, sz. 1862-ben, *Debre-
cenben*. Színpadra lépett 1883. okt. ha-
vában, *Farkas Gusztávnál*.

Acsai Rezső, színész, sz. 1884. dec. 5-én,
Komjáthon. Színpadra lépett 1921. júl.

Act, actus (lat.) = tett, cselekedet. szín-
padi műszó: felvonás. Az előadás kezde-
tét a függöny felvonása (felhúzása), vé-
gét pedig annak lebecsátása (vagy ösz-
szecsapódása, leeresztése) jelzi. A felvo-
násnak (l. o.) részletei a *változások*.

Actio (lat., ejtsd: akció) = *cselekvés,
tevékenység, cselekvény*. Régebben a szín-
darabok elnevezése; tulajdonképen azonban
a színész testjátékának összessége, amelyet
valamely szerep megjátszásánál felhasznál.
(Szemjáték, arcjáték, taglejtés, mozdulatok
stb.) Ma már inkább a darabok törté-
netét, cselekményét nevezik A.-nak.

Actio curiosa (lat. a. m. furesa szín-
játék) egy 1678-ban készült régi magyar
színdarab címe. Nyole »beszédből« (rész-
ből) áll, cselekvénye alig van, személyei
is folyton változnak. Főszereplője egy
Gaude uram nevű protestáns némesember,
aki közmondásokkal és vaskos élcekkal tel-
letűzdelt dialógusában gúnyolja a kor köz-
állapotait; a vallásüldözést, a kurucokat,
a törököt és a németet. Drámai értéke nincs,
de művelődéstörténeti szempontból érdekes.
Egyes részeit Thaly Kálmán adta ki
»Adalékok a Thököly- és Rákóczi-kor iro-
dalomtörténetéhez« c. művében.

Actor (lat., *franciául: acteur*, ejtsd:
aktór) = a színész. *Actrice* (aktrisz) =
színésznő. Régebben nálunk is sokáig *actor-*
nak hívták a színészt, amíg szokásba nem
jött a foglalkozás magyar »színész« neve.

»Actus! Mándoky schreit!« (»Felvonás-
vég! Mándoky kiabál!«) A debreceni szí-
nészek szállóigéje volt, mely a színház né-

met zenészeitől származik. A debreceni szín-
háznak ugyanis híres hősszerelmesszínésze
volt *Mándoky Béla*, aki a felvonásokat
olyan dörgő páthosszal fejezte be, hogy
a zenészek, akik a szünetekben az udvar-
ban tartózkodtak, mindig Mándoky kiáltó
szaválásából tudták meg, hogy be kell
vonulniok a zenekarba, közzenét játszani.
(V. ö. *Kacagó Thália*, 1888. 16. sz. 126.
old.)

Acustika. (Lásd: Akusztika.)

Aczél Ada, színésznő, sz. 1899. jan. 1.
Kőrösladányon. Színpadra lépett 1921. júl.

Aczél Antal, színész, sz. 1887. jan.
17-én, *Debreceenben*. Színpadra lépett
1907-ben.

Aczél Endre, hírlapíró, sz. 1865. *Ung-
várott*. Budapesten és Bécsben jogot hall-
gatott. A *Borsszem Jankó* állandó munka-
társa, ahol a *Mucsa* c. rovatot ő terem-
tette meg. Színdarabja: *Potifárné*, operett,
zen. szerz. *Major J. Gyula*, bem. 1890.
Népszínház.

Aczél Ilona, színésznő. A nagy szí-
nésznemzedéket követő generáció egyik ki-
váló, felette értékes tagja. Talentuma szé-
les regiszterű, nagy skálán játszó. Szerep-
körében ott láttuk a rejtelmes, fantasz-
tikus asszonyt, *Juana*-t, a félelmetesen okos
Portiát, »Velencei kalmár«, a kacér, még
önmagának is folyton hazudozó *Juliettét*,
»Elzevir«, a testét, lelkét állandóan festői
pózkba burkoló *Rainát* »Hős és katoná«,
a hidegségében és meg nem értésében
férjét halálra ítélő *Lizát*, »Az élő holttest«
és végre ott láttuk a jó öreg, úri magyar
asszonyt, *Lánka nénit*, »Te csak pipálj,
Ladányi«, stb., stb. Egy francia kritikus
mondotta, hogy egy igazi színészi erő előtt
nincs lehetetlenség. Fizikumát épen olyan
szuverén módon formálja, alakítja, mint
lelkét. Az igazi színész egyaránt tud fiatal
és öreg, szép és csunya lenni. Aczél Ilona
nagy skálájú tehetsége, diadalmas sikerei
mintha ennek a teóriának adnának igazat.
Élete éppen olyan biztos, kiegyensú-
lyozott és harmónikus, mint művé-
szete. — Született 1888-ban, *Király-
helmeceen*. Elvégezte a színészakadémiát